

Kaupunginhallituksen työllisyys- ja kotoutumisjaosto 23.02.2026 § 16

§ 16

Espoon maahanmuutto- ja kotoutumisohjelman valmistelu aikataulu ja ohjelman tavoiteluonnokset (Espoon sisäinen)

Valmistelijat / lisätiedot:
Lindholm Sanna

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Elinvoimajohtaja Heinaro Mervi

Kaupunginhallituksen työllisyys- ja kotoutumisjaosto merkitsee tiedoksi Espoon maahanmuutto- ja kotoutumisohjelman valmistelu aikataulun ja ohjelman tavoiteluonnokset.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallituksen työllisyys- ja kotoutumisjaosto:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Tiivistelmä:

- Espoo-tarinan maahanmuuttoa ja kotoutumista koskevia tavoitteita syvennetään ja toimeenpannaan vuosille 2026–2029 laadittavalla maahanmuutto- ja kotoutumisohjelmalla.
- Ohjelmassa asetetaan tavoitteita ja mittareita kaupungin eri tulosyksiköiden maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvälle työlle sekä kaupungin ja eräiden keskeisten kumppanien yhdyspintatyölle.
- Maahanmuutto- ja kotoutumisohjelman tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain kaupungin tulosjohtoryhmälle, kaupunginhallituksen työllisyys- ja kotoutumisjaostolle sekä kaupunginhallitukselle.
- Ohjelma on tarkoitus tuoda käsittelyyn kaupunginhallituksen työllisyys- ja kotoutumisjaostoon 24.8.2026, kaupunginhallitukseen 7.9.2026 ja kaupunginvaltuuston päätettäväksi 21.9.2026.

Espoo-tarina asettaa valtuustokaudelle kunnianhimoisen tavoitteen. Haluamme onnistua maahanmuuton haasteissa ja mahdollisuuksissa sekä olla kotoutumisen kärkikaupunki.

Valtuustokausittain Espoossa on laadittu valtuuston päättämä kotouttamisohjelma, jossa on täsmennetty kaupungin keskeisiä kotoutumiseen liittyviä tavoitteita ja asetettu niille mittarit. Tavoitteiden toteutumista on seurattu vuosittain kaupungin tulosjohtoryhmässä, kotoutumisen edistämisen neuvottelukunnassa sekä kaupunginhallituksessa. Seurantatietojen raportoinnissa ollaan riippuvaisia Tilastokeskuksen tiettyjen tilastojen valmistumisesta, joten vuosien 2022–2025 kotouttamisohjelman vuotta 2025 koskevat seurantatiedot on tarkoitus raportoida kesäkuussa 2026.

Kotouttamisohjelman laatiminen on aiemmin ollut kuntien lakisääteinen velvoite, mutta 1.1.2025 voimaan tulleen kotoutumislain kokonaisuudistuksen myötä tätä velvoitetta on osin lievennetty. Uuden lain 45 §:n mukaan ”kunnan on kotoutumisen edistämisen suunnittelussa asetettava vähintään maahanmuuttajien työllisyyttä, koulutusta, hyvinvointia ja terveyttä, asumista, osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, oman kielen ja kulttuurin ylläpitämisen mahdollisuuksia sekä hyvien väestösuhteiden edistämistä koskevat tavoitteet sekä niitä tukevat toimenpiteet, vastuutahot, yhteistyö ja seuranta. Kunnan on kirjattava edellä tarkoitetut asiat erilliseen toimenpideohjelmaan tai sisällytettävä ne muuhun kunnan suunnitteluasiakirjaan mittareineen”. Varsinaisen maahanmuutto- ja kotoutumisohjelman lisäksi tähän velvoitteeseen vastataan myös kaupungin muulla ohjelmatyöllä ja suunnitelmilla, kuten hyvinvointisuunnitelmalla, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla sekä elinkeinopoliittisilla painopisteillä.

Maahanmuuton profiili koko Suomessa ja erityisesti Espoossa on viime vuosina ollut nopeassa murroksessa, kun Suomeen muutetaan yhä enemmän töihin, opiskelemaan tai perhesyistä. Aiemman kotouttamisohjelman sijaan onkin perusteltua jatkossa laatia maahanmuutto- ja kotoutumisohjelma, jossa asetamme tavoitteita mm. onnistuneelle kotoutumista tukevalle työlle, osallisuuden ja eri väestöryhmien vuoropuhelun toteutumiselle sekä osaavan työvoiman houkuttelulle ja pitovoimalle.

Maahanmuutto- ja kotoutumisohjelma vuosille 2026–2029 on tarkoitus tuoda käsittelyyn kaupunginhallituksen työllisyys- ja kotoutumisjaostoon 24.8.2026, kaupunginhallitukseen 7.9.2026 ja kaupunginvaltuuston päätettäväksi 21.9.2026. Ohjelman tavoitteiden toteutumista seurataan sen ohjausryhmässä ja raportoidaan kerran vuodessa kaupungin tulosjohtoryhmälle, työllisyys- ja kotoutumisjaostolle sekä kaupunginhallitukselle.

Vuosille 2026–2029 laadittavan maahanmuutto- ja kotoutumisohjelman keskeiset tavoitteet (luonnos)

Lapset ja nuoret oppivat suomen tai ruotsin kielen:

1. Varhaiskasvatus
 - suomen-/ja ruotsinkielisten ja vieraskielisten 1–6-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen osallistumisasteen ero kaventuu valtuustokaudella.
2. Perusopetus
 - Oppimistulosten erot ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisten oppilaiden välillä kaventuvat.

- Suomi toisena kielenä (S2) -opetuksessa olevien Suomessa syntyneiden vieraskielisten osuus puolittuu valtuustokauden aikana vuoden 2024 tasosta (84 %).
3. Lukiokoulutus
 - Taustaltaan vieraskielisten opiskelijoiden lukio-opinnot johtavat valmistumiseen ja antavat hyvät lähtökohdat jatko-opintoihin.
 - Vieraskielisten osuus 19–20-vuotiaista Espoon lukioista valmistuneista suhteessa ikäryhmän vieraskielisten osuuteen väestöstä kasvaa
 4. Oppivelvollisuuden ohjaus
 - Vasta maahan muuttaneet oppivelvolliset nuoret ja heidän perheensä tavoitetaan.
 - Varmistetaan kokonaisvaltainen ohjaus vasta maahan muuttaneille oppivelvollisille nuorille sopivan koulutuspolun löytymiseksi mahdollisimman nopeasti.
 5. Koko kasvun- ja oppimisen toimialan tavoite:
 - Vieraskielisten aloittavien lukiolaisten osuus kasvaa vuosittain suhteessa heidän määräänsä perusopetuksen päättäviin Espoossa.

Vieraskieliset lapset ja nuoret voivat yhtä hyvin kuin suomen- tai ruotsinkieliset:

1. Perusopetus: kokemukset kiusaamisesta ja yksinäisyydestä ovat vähentyneet.
2. Lukiokoulutus: epäasiallisen käytöksen kohteeksi joutuneiden määrä vähenee.
3. Ohjaamotalo: vieraskielisten osuus kasvaa Ohjaamotalon palveluissa, erityisesti etsivä nuorisotyö, Vamos Espoo ja Omnian nuorten työpajat.

Työttömyysasteiden erot kaventuvat ja osaamiskeskuspalveluista työllistytään:

1. Ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisten työttömyysasteiden ero kapenee.
2. Alle 30-vuotiaiden ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisten työttömyysasteiden ero kapenee.
3. Osaamiskeskuspalveluiden kautta työllistyy vähintään 1 700 henkilöä valtuustokaudella.

Espoo tarjoaa sujuvan alun kotoutumiselle:

1. Kotoutumiskoulutukseen pääsee nopeasti. Tavoitteena korkeintaan 2 kk:n jonotusaika.
2. Kotoutumiskoulutuksessa opitaan tehokkaasti suomen tai ruotsin kieli.
3. Kotoutumiskoulutuksista siirrytään sujuvasti eteenpäin.

Edistämme maahanmuuttajataustaisten naisten työllisyyttä:

1. Ulkomaalaistaustaisten naisten työllisyysaste Espoossa lähenee ulkomaalaistaustaisten miesten työllisyysastetta.

2. Koto-Espoo tavoittaa palveluiden piiriin työvoiman ulkopuolella olevat kotoutujat, erityisesti kotiaidit.

Edistämme osallisuutta ja rakennamme yhteistä Espoota kumppanuuksien kautta yhdessä maahanmuuttajajärjestöjen ja -yhteisöjen kanssa:

1. Vahvistamme luottamusta ja osallisuutta rakentamalla ja kehittämällä palveluita kaupungin eri tulosyksiköiden ja maahanmuuttajayhteisöjen yhteistyönä.
2. Ulkomaalaistaustaisten espoolaisten äänestysaktiivisuus nousee ja osallistumiseen paikallisdemokratiaan vahvistuu.

Elinvoimaa kulttuurista:

1. Vieraskielisten ja maahan muuttaneiden lasten ja nuorten toimijuus ja hyvinvointi vahvistuu taiteen ja kulttuurin keinoin.
Espoolaisilla lapsilla ja nuorilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet taiteen ja kulttuurin harrastamiseen ja harrastuksia koskeva viestintä on saavutettavaa.
2. Lukutaito ja monilukutaito-osaamisen parantuminen lisää yhteisöön kuulumisen tunnetta, yhdenvertaisuutta ja edistää kotoutumista.
3. Monimuotoiset ja inklusiiviset kulttuuripalvelut edistävät kaikenikäisten vieraskielisten ja maahan muuttaneiden aktiivista osallistumista ja kotoutumista.

Liikunta ja urheilu vahvistavat kotoutumista ja arjen hyvinvointia:

1. Liikunta edistää kotoutumista ja luo hyvinvointia. Liikunnan ja urheilun tulosyksikön sekä sen kumppaneiden tarjonnassa on kaikille sopivia liikkumisen muotoja.
2. Maahanmuuttajien osallisuutta ja osallistumista seura- ja yhdistystoiminnassa lisätään yhteistyön ja koulutuksen avulla.

Houkutteleva ja pitovoimainen Espoo edistää työvoiman saatavuutta, yritystoiminnan uudistumista ja osaamisen monipuolistumista:

1. Espoo on vetovoimainen kaupunki kansainvälisille osaajille. Olemme tunnettu houkuttelevana työskentelykaupunkina ja vedämme puoleemme ulkomaisia start-up-yrittäjiä.
2. Kansainväliset osaajat juurtuvat Espooseen ja voivat rakentaa täällä sujuvaa arkea koko perheelle. Osaamistaan vastaaviin tehtäviin työllistyvät maahanmuuttajat vahvistavat kaupungin elinvoimaa.
3. Espoo toimii yritysten kumppanina kansainvälisten osaajien rekrytoinnissa.

Espoo työnantajana huomioi väestörakenteen muutoksen ja huolehtii henkilöstönsä jatkuvasta oppimisesta:

1. Ulkomaalaistaustaisen henkilöstön avulla vastataan kaupungin osaajatarpeisiin, lisätään henkilöstön monimuotoisuutta ja vahvistetaan

kykyä palvella eri taustoista tulevia kuntalaisia.

Vieraskielisten työntekijöiden määrä nousee heidän väestönosuuttaan nopeammin.

2. Vahvistetaan kaupungin henkilöstön osaamista käynnistämällä kaupunkitasoinen valmennusohjelma antirasistisesta ja kielitietoisesta työotteesta, työvoiman hyväksikäytöstä ja muusta ihmiskaupasta sekä kunniaväkivallasta.

Edistämme ruotsin kielellä kotoutumista:

1. Vahvistetaan viestintää ja tarjotaan kohdennettua neuvontaa ruotsin kielellä kotoutumisen mahdollisuudesta.
2. Lisätään henkilöstön tietoisuutta ruotsin kielellä kotoutumisesta.
3. Kehitetään ruotsinkielisen kotoutumisen palveluita yhteistyössä erityisesti pääkaupunkiseudun muiden kaupunkien kanssa.

Ulkomaalaistaustaisten espoolaisten asettautumista, osallisuutta ja toimijuutta tuetaan neuvonnan, ohjauksen ja viestinnän keinoin:

1. Hello Espoo –infon toiminta ja Hello Espoo -tapahtumat vastaavat eri syistä maahan tulleiden kuntalaisten palvelutarpeisiin ja asiakastytyväisyys pysyy hyvällä tasolla.
2. Kehitetään neuvontatyön tueksi tekoälyyn pohjautuvia digitaalisia ratkaisuja, joilla hillitään fyysisten neuvontapalveluiden kasvupaineita ja varmistetaan maahantulon alkuvaiheessa relevantin luotettavan tiedon saatavuus monikielisesti ajasta ja paikasta riippumatta.
3. Kaupungin viestintää kehitettäessä huomioidaan väestörakenteen muutos esimerkiksi viestintäkanavia ja –kieliä koskevissa ratkaisuissa.

Kumppanuudet kantavat:

1. Omnia
 - Negatiivisen keskeyttämisen osuus eri kieliryhmissä pienenee suhteessa eri kielisten opiskelijoiden määriin.
 - Ammatillisesta perustutkintokoulutuksesta valmistutaan ja työllistytään.
 - Vapaan sivistystyön S2-opintojen tarjonta vastaa kysyntää ja vastaa työssäkäyvien kielikoulutuksen tarpeisiin.
 - Vapaan sivistystyön kurssit tukevat osallisuutta ja kuulumista yhteisöön.
2. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
 - Teemme yhteistyötä maahanmuuttajille suunnatun viestinnän, neuvonnan ja palveluohjauksen toteuttamisessa ja kehittämisessä.
 - Vahvistamme kaupungin ja hyvinvointialueen välisiä yhteistyörakenteita maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä.
 - Kehitämme tiedolla johtamista ja hyödynnämme tietoa palvelutarpeiden tunnistamisessa.

Liitteet

Liite 1 Maahanmuutto- ja kotoutumisohjelma - Aikataulu ja tavoiteluonnokset

Oheismateriaali

- Maahanmuutto- ja kotoutumisohjelma - Aikataulu ja tavoiteluonnokset

Tiedoksi